

مسیر کوتاه تأمین نقدینگی دانش‌بنیان‌ها

امروزه شرکت‌های دانش‌بنیان به دلیل ذات دانش محور، تحقیق و توسعه‌ای و بهره‌گیری از دانشمندان و متخصصان حوزه‌های مختلف علم و فناوری، در تمام دنیا به‌عنوان منبع اصلی تحول و نوآوری جامعه و موتور محرک رشد اقتصادی و توسعه پایدار محسوب می‌شوند و توسعه کارآفرینی و خلق ثروت در سطح ملی را نیز در پرورنده خود دارند. در کشورمان اسناد بالادستی از جمله سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اقتصادی و... همواره حوزه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان را برای توسعه اقتصادی کشور ضروری می‌دانند، با این حال هنوز این شرکت‌ها برای موفقیت و رشد پایدار با نبود قطعیت‌ها، ریسک‌ها و چالش‌های ریز و درشت متعددی روبه‌رو هستند. در این مورد می‌توان به ناکافی و یا کم‌اثر بودن حمایت از دانش‌بنیان‌ها و وجود چالش‌های متعدد سیاستی، تنظیم‌گری و حقوقی در این زمینه، معضلات تأمین مالی و تراکشن‌ها، چالش‌های حوزه توسعه بازار داخلی و صادرات محصولات و... اشاره کرد.

از اصلی‌ترین دارایی‌های شرکت‌های دانش‌بنیان، دارایی‌های نامشهود است. این مسئله نیز با مشکلات متعددی در زمینه ارزیابی ارزش واقعی آن توسط ارزیابان و نبود اعتماد و اعتباردهی نهادهای مالی و مراجع قانونی به ارزش واقعی این دارایی‌ها روبه‌روست. برخی مواقع دارایی نامشهود از اصلی‌ترین و با ارزش‌ترین دارایی‌های یک شرکت دانش‌بنیان محسوب می‌شود. بهره‌گیری از مالکیت معنوی چنین دارایی‌هایی در مراجع قضایی، نهادهای مالی و سایر مراجع قانونی به‌صورت ضمنت، وثیقه و...، تأثیر بسزایی در ادامه حیات و رشد و توسعه این شرکت‌ها خواهد داشت. از سویی، یکی از مشکلات دانش‌بنیان‌ها تأمین سرمایه و نقدینگی است؛ زیرا دریافت تسهیلات در بسیاری مواقع راه‌حل مناسبی برای این شرکت‌ها محسوب نمی‌شود، به سبب آنکه بازپرداخت تسهیلات با نرخ سود بالا و تأمین وثایق جهت ضمانت برای شرکت‌های دانش‌بنیان که بعضاً بنگاه‌های متوسط و کوچک هستند، بسیار دشوار به حساب می‌آید. به همین دلیل در حال حاضر بازار سرمایه نقش مهمی در به کارگیری نقدینگی‌های راكد و جذب آن در تأمین منابع مالی مورد نیاز طرح‌های مهم، راهبردی و نوآورانه شرکت‌های دانش‌بنیان دارد.

قابل درک است که انواع ابزارهای بازار سرمایه اعم از انواع ابزارهای تأمین مالی بلندمدت، انواع ابزارهای مدیریت دارایی، انواع ابزارهای ویژه مدیریت خطر و... در جهت کاهش ریسک نوسانات بازار بوده و در دسترس تمام علاقه‌مندان به سرمایه‌گذاری در حوزه دانش‌بنیان است. سرمایه‌گذاران که مشتاق به ریسک بیشتر هستند، می‌توانند با سرمایه‌گذاری در بازار نواقرین بر روی شرکت‌های دانش‌بنیان، خلاق و نوآور، شرکت‌های حوزه اقتصاد دیجیتال و شرکت‌های سهامی عام که پیش‌تر در بازارهای شرکت‌های کوچک و متوسط پذیرش شده‌اند و یا شرکت‌های فعال در صنایع جدید با ریسک بالا سرمایه‌گذاری کنند و بدیهی است با تقبل ریسک بالاتر، در بیشتر موارد از رشد بالای ارزش سهام این شرکت‌ها در بازار سرمایه برخوردار می‌شوند. به‌طور کلی، علاوه بر ظرفیت‌های موجود بازار سرمایه و بازار نواقرین که پاسخگوی سطح مناسبی از نیاز صنایع دانش‌بنیان است، باید در شناساندن هرچه بیشتر روش‌های سرمایه‌گذاری در بورس و به کارگیری ابزارهای موجود در بازار سرمایه و گسترش هرچه بیشتر فرهنگ سرمایه‌گذاری در میان مردم تلاش کرد. در این راستا انجام فعالیت‌های آموزشی و تبلیغی و بهره‌گیری هرچه بیشتر از ظرفیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان حوزه آموزش در این امر راه‌گشا خواهد بود؛ چراکه منجر به ورود حجم بیشتری از پس‌اندازها و نقدینگی‌های جامعه به جریان توسعه فناوری و نوآوری کشور می‌شود. همچنین با ایجاد یک بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران خارجی به‌خصوص ایرانیان خارج از کشور در بازار سرمایه می‌توان در جهت تضمین و گسترش این بازار و تأمین بخشی از منابع ارزی مورد نیاز کشور گام برداشت. معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری نیز همواره نقش کلیدی در توسعه زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور ایفا می‌کند. اتخاذ انواع سیاست‌های حمایتی و تأثیرگذار این معاونت همچون تدوین قانون جهش تولید دانش‌بنیان و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آن از جمله ریزبخش‌ترین گام‌های برداشته‌شده در این جهت هستند. بی‌اغراق بردآوری مانند ظرفیت اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و سرمایه‌گذاری ذیل ماده ۱۱ این قانون از مرتقی‌ترین راهکارهای رفع مشکلات شرکت‌ها اعم از دانش‌بنیان و غیردانش‌بنیان در حوزه مالیات و جذب سرمایه به حوزه نوآوری و فناوری محسوب می‌شود.

اقتصاد

حمیدرضا بیاتنی‌نیا **کاشانی**

روزنامه نگار

در سال‌های اخیر، کشورمان با چالش جدی ناترازی میان تولید و مصرف برق مواجه بوده است؛ مشکلی که در فصل تابستان به اوج خود می‌رسد. به‌طوری که هم‌زمان با افزایش دما و استفاده گسترده از وسایل سرمایشی، مصرف برق به‌طور چشمگیری بالا می‌رود و شبکه برق کشور تحت فشار قرار می‌گیرد. این وضعیت معمولاً منجر به قطعی برق در بخش‌های خانگی و صنعتی می‌شود که تبعات اقتصادی گسترده‌ای به همراه دارد. در سال جاری نیز در فصل زمستان این مشکل رخ داده است. برای مقابله با این بحران و کاهش فشار بر شبکه برق سراسری، دولت راهکارهایی را در دستور کار قرار داد. یکی از مهم‌ترین اقدامات در این زمینه، تشویق و در برخی موارد، الزام صنایع بزرگ به احداث نیروگاه‌های اختصاصی بوده است. این سیاست، علاوه بر کاهش خاموشی‌ها، به صنایع امکان می‌دهد تا برق موردنیاز خود را با پایداری بیشتری تأمین کنند و مصرف‌کنندگان خانگی نیز از برق بدون قطعی بهره‌مند شوند. این رویکرد، ضمن کاهش وابستگی به شبکه ملی، به بهبود مدیریت انرژی در کشور کمک شایانی می‌کند. بر اساس آخرین اعلام، سید زمان حسینی، مجری طرح احداث نیروگاه‌های صنایع انرژی‌بر توانیر، از صدور مجوز احداث ۹۳۰۰ مگاوات نیروگاه برای صنایع خبر داد. از این میزان، ۷۵۰۰ مگاوات به نیروگاه‌های حرارتی و ۱۸۰۰ مگاوات به نیروگاه‌های تجدیدپذیر اختصاص دارد. این اقدام در چارچوب ماده ۴ قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق کشور صورت گرفته که صنایع انرژی‌بر را ملزم به تأمین برق خود از طریق احداث نیروگاه‌های اختصاصی می‌کند. تاکنون از ۷۵۰۰ مگاوات نیروگاه حرارتی در دست احداث، ۲۰۰۰ مگاوات به شبکه سراسری برق متصل شده و این ظرفیت تا اوج مصرف تابستان آینده به ۳۰۰۰ مگاوات خواهد رسید. همچنین از مجموع ۱۸۰۰ مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر مصوب، ۹۰۰ مگاوات در دست اجرا بوده و ۷۰ مگاوات آن عملیاتی شده است. این برنامه با هدف تأمین پایدار برق صنایع، کاهش خاموشی‌ها در تابستان و افزایش کارایی شبکه برق کشور طراحی شده است. در صورت بهره‌برداری کامل از این ظرفیت، فشار بر شبکه سراسری برق در فصول پرمصرف کاهش یافته و زمینه برای توسعه زیرساخت‌های صادراتی برق فراهم خواهد شد. این ناترازی‌ها صنایع را به سمت استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر سوق داد. احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر نه‌تنها باعث کاهش

گزارش

در سال‌های اخیر، روابط سیاسی میان ایران و قطر به سمت ثبات و همکاری‌های بیشتر پیش رفته است. این امر به‌ویژه در زمینه اقتصادی و تجاری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از آنجا که دو کشور دارای ظرفیت‌های بالقوه فراوانی در بخش‌های مختلف اقتصادی هستند، روابط پایدار سیاسی این فرصت را فراهم می‌آورد که به‌طور مؤثری از این ظرفیت‌ها بهره‌برداری صورت گیرد و زمینه‌های جدیدی برای گسترش همکاری‌ها مهیا سازد. این ثبات سیاسی، همراه با اراده مشترک برای توسعه همکاری‌های اقتصادی، می‌تواند موجب تسهیل تعاملات بین بخش‌های خصوصی دو کشور و ایجاد بسترهای جدید برای همکاری‌های تجاری شود. علاوه بر این، حمایت‌های دولتی از سوی هر دو کشور، به‌ویژه در زمینه تقویت زیرساخت‌های تجارت و سرمایه‌گذاری، به افزایش سطح همکاری‌ها و ایجاد اعتماد بیشتر میان شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران منجر خواهد شد. یکی از مزیت‌های کلیدی برای توسعه روابط تجاری بین ایران و قطر، نزدیکی جغرافیایی این دو کشور است. این موقعیت جغرافیایی به کاهش هزینه‌های حمل و نقل منجر می‌شود و کاهش زمان رسیدن کالاها به مقصد و تسهیل روند مبادلات تجاری را به دنبال دارد. قطر در جایگاه یک کشور کوچک و با ظرفیت مصرف بالا، می‌تواند از ایران به‌عنوان یکی از تأمین‌کنندگان اصلی محصولات و خدمات خود بهره‌برداری کند. این شرایط، به‌ویژه در شرایط اقتصادی جهانی که به دلیل هزینه‌های بالای حمل‌ونقل بسیاری از کشورها با چالش مواجه هستند، یک مزیت استراتژیک برای دو کشور به شمار می‌رود. ایران با داشتن منابع طبیعی و ظرفیت‌های تولیدی بالا در بخش‌های مختلف، به‌خصوص در تولید محصولات کشاورزی و مواد غذایی، نیازهای متنوع قطر را تأمین می‌کند. به دلیل کیفیت بالای محصولات ایرانی و نزدیکی مسافت، ایران قادر است سهم قابل توجهی از بازار قطر را تصاحب کرده و وابستگی این کشور به واردات از دیگر کشورها را کاهش دهد. این امر به بهبود رقابت‌پذیری ایران در بازار قطر و کاهش در کنار محصولات کشاورزی و مواد غذایی، ایران می‌تواند

هزینه‌های انرژی و تضمین پایداری تأمین برق می‌شود، بلکه سازگاری با استانداردهای زیست‌محیطی و بهبود جایگاه رقابتی صنایع در بازارهای بین‌المللی را هم به همراه دارد. برای راه‌اندازی نیروگاه‌های تجدیدپذیر، صنایع باید مجموعه‌ای از الزامات قانونی و اجرایی را رعایت کنند. سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق (ساتبا) به‌عنوان مرجع اصلی، وظیفه صدور مجوزهای لازم را بر عهده دارد. از سوی دیگر، تطابق با قوانین کاربری زمین و استانداردهای زیست‌محیطی نیز از جمله پیش‌شرط‌های کلیدی است. همچنین، تأییدیه‌های مربوط به تکنولوژی و تجهیزات مورد استفاده باید از نهادهای ذی‌صلاح دریافت شود. از منظر مالی و انتخاب فناوری مناسب با توجه به شرایط جغرافیایی و اقلیمی اهمیت زیادی دارد. برای مثال، در مناطق بادخیز، نیروگاه بادی می‌تواند بهترین گزینه باشد، در حالی که در نواحی کویری نیروگاه‌های خورشیدی یازدهی بیشتری دارند. علاوه بر این، زیرساخت‌های مناسب برای انتقال برق تولیدی و به کارگیری سیستم‌های ذخیره‌سازی انرژی به‌منظور مدیریت نوسانات تولید، از دیگر الزامات فنی محسوب می‌شوند.

هزینه‌های احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر
اشکان بیگدلی، فعال حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر در گفت‌وگو با «آتی‌نو» با اشاره به اینکه احداث نیروگاه‌های

آتی‌نو بررسی می‌کند:

چالش‌ها و فرصت‌های احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر برای صنایع

گلخانه‌ای یاری می‌رساند. از منظر اقتصادی، استفاده از این نیروگاه‌ها، موقعیت صنایع را در بازارهای صادراتی تقویت کرده و به آن‌ها کمک می‌کند تا با استانداردهای بین‌المللی سازگار شوند.» بیگدلی توضیح داد: «با وجود مزایای متعدد، هزینه‌های بالای اولیه یکی از چالش‌های اصلی توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر است. نوسانات نرخ ارز، محدودیت‌های واردات تجهیزات و کمبود برای اجرای این طرح‌ها به‌شمار می‌روند.»

این کارشناس حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر بیان کرد: «برای رفع این چالش‌ها، حمایت‌های دولتی مانند ارائه یارانه، خرید تضمینی برق، تسهیلات مالیاتی و تسهیل در واردات تجهیزات، می‌تواند نقش مهمی ایفا کند. از سوی دیگر، سرمایه‌گذاری در آموزش نیروی کار متخصص داخلی و بهبود فناوری‌های بومی، هزینه‌ها را کاهش داده و وابستگی به شرکت‌های خارجی را کمتر می‌کند.»
اواضافه کرد: «احداث نیروگاه‌های تجدیدپذیر برای صنایع، گامی بلند در مسیر توسعه پایدار و رقابت‌پذیری اقتصادی است. با وجود هزینه‌های بالای اولیه، مزایای اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی این فناوری‌ها، توجیه‌پذیری آن‌ها را افزایش می‌دهد. برنامه‌ریزی دقیق همراه با حمایت‌های دولتی و مشارکت بخش خصوصی، آینده‌ای روشن برای انرژی‌های تجدیدپذیر در صنعت ایران رقم می‌زند.»

در کنار تمامی مزایای ذکرشده، نقش نیروگاه‌های تجدیدپذیر در ایجاد اشتغال را نباید نادیده گرفت. توسعه این نیروگاه‌ها به جذب نیروی کار برای مراحل طراحی، ساخت و نصب تجهیزات منجر می‌شود و در طولانی‌مدت برای نگهداری، بهره‌برداری و مدیریت سیستم‌ها فرصت‌پذیر فرصت‌های شغلی فراهم می‌آورد. این امر به‌ویژه در مناطق محروم و کم‌برخوردار که معمولاً پتانسیل بالایی برای احداث نیروگاه‌های بادی و خورشیدی دارند، به کاهش نرخ بیکاری یاری می‌رساند. توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر در صنایع، محرک مهمی برای رشد فناوری و نوآوری در کشور به حساب می‌آید. با گسترش این پروژه‌ها، تقاضا برای تکنولوژی‌های پیشرفته، تجهیزات کارآمد و نرم‌افزارهای مدیریتی انرژی افزایش می‌یابد. این فرصت‌ها زمینه را برای تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌های فعال در حوزه انرژی‌های پاک فراهم می‌سازد و به انتقال فناوری از سایر کشورها کمک می‌کند. سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه در این بخش، می‌تواند منجر به تولید تجهیزات بومی و کاهش هزینه‌ها در بلندمدت شود.

در نه‌ماهه ابتدایی سال جاری رقم خورد

افزایش چشمگیر مبادلات تجاری ایران و قطر

صادراتی می‌تواند نقش بسزایی ایفا کند. همچنین، بخش خصوصی در هر دو کشور باید برای گسترش روابط تجاری و سرمایه‌گذاری مشترک، اقدامات مؤثری انجام دهد تا در نهایت، روابط اقتصادی و تجاری میان ایران و قطر به یکی از الگوهای موفق در منطقه تبدیل شود.

تجارت ۲۵۶ میلیون دلاری ایران و قطر

عباس عبدالخانی، راینز بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در قطر، به‌استناد گزارش گمرک، حجم مبادلات تجاری ایران و قطر را طی ٨ه‌ماه نخست سال جاری حدود ۲۶۵ میلیون دلار دانست و اعلام کرد: «این عدد در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، رشدی ۵۳درصدی را نشان می‌دهد.» عبدالخانی با برشمردن مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران به قطر، بیان کرد: «تره‌بار، محصولات کشاورزی، مواد غذایی، تخم‌مرغ، میگو، زعفران، فرش، مصالح ساختمانی و مواد معدنی از جمله مهم‌ترین کالاهای صادراتی ایران به قطر است که تنوع سبد صادرات غیرنفتی ایران را نشان می‌دهد.» راینز بازرگانی ایران در قطر ادامه داد: «محصولات صادراتی ایران به قطر نقش مهمی در تأمین نیازهای این بازار ایفا می‌کند. این در حالی است که واردات ایران از قطر به‌طور

عمده به کالاهای واسطه‌ای اختصاص دارد که در فرایند تولید داخلی کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روند حاکی از تکامل زنجیره تأمین و تقویت همکاری‌های اقتصادی در حوزه‌های صنعتی و تولیدی است.»

او با بیان اینکه مبادلات تجاری ایران و قطر از طریق مسیر دریایی بندر دیر در ایران به بندر الرویس در قطر انجام می‌شود، توضیح داد: «این مسیر به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کانال‌های ارتباطی نقشی اساسی در تسهیل حمل‌ونقل کالا میان دو کشور برعهده دارد. افزایش چشمگیر مبادلات تجاری میان ایران و قطر دهنده ظرفیت‌های اقتصادی بالقوه دو کشور است که می‌تواند در صورت گسترش زیرساخت‌ها و رفع موانع تجاری به رشد بیشتر تعاملات دوجانبه منجر شود.»

پیش‌نیاز توسعه تجارت با قطر

در سفر اخیر رئیس کل بانک مرکزی به دوحه، رؤسای کل بانک‌های مرکزی جمهوری اسلامی ایران و قطر با اشاره به ظرفیت‌های بی‌شمار اقتصادی و زمینه‌های متنوع همکاری‌های تجاری بین ایران و قطر، بر ضرورت افزایش همکاری‌های پولی، بانکی و مالی دو کشور تأکید کردند. محمدرضا فرزین، رئیس کل بانک مرکزی کشورمان با همتای قطری خود، افزایش همکاری‌های پولی، بانکی و مالی را زمینه‌ساز توسعه حداکثری و همه‌جانبه مبادلات تجاری ایران و قطر برشمرد. او گفت: «تقویت مناسبات دو و چندجانبه بانکی در شرایط کنونی و با توجه به ظرفیت‌های موجود اقتصادی دو کشور در دستور کار جدی قرار دارد. با توسعه روابط پولی و بانکی تهران- دوحه حجم تجارت میان دو کشور نیز رشد چشمگیری خواهد یافت.»

بر همین اساس، همکاری‌های مربوطه باید با سرعت بیشتری افزایش یابد. برای تحقق این هدف، توجه به همه ظرفیت‌ها ضروری است. همچنین شیخ بندر بن محمدآل ثانی، رئیس کل بانک مرکزی قطر در این دیدار با اشاره به همکاری‌های مشترک تهران- دوحه در زمینه‌های اقتصادی و تجاری گفت: «فرصت‌های فراوانی برای افزایش تجارت و مبادلات میان ایران و قطر وجود دارد که باید با استفاده از مناسبات پولی و بانکی دو کشور، به تحقق روابط حداکثری فیما بین کمک کرد.»